

Če ga je bilo tudi groza, vendar hoče za starcom hoditi, kamor ga bo peljal.

Stopa po kamnitih stopnicah v neznano in brezдно globočino. Kmalo stopi na neizrečeno veliko kačo, koja žvižgaje na-nj skoči, in plameč ogenj iz žrela bljuje. Vodnik pa jo z v roki deržečo palico bersne, da se v kot skrije, in popotnika gresta dalje naprej.

Če dalje hodita, bolj je svetlo v podzemeljski jami. Vse se je razločilo, vsaka stvarica. Poznalo se je, da te podzemeljske stanovanja niso same od sebe, ampak da jih je človeška umetnost zidala. Lovec ne vé, čemu je to zidanje, ktero večno terpi. Vodnik mu tudi ne dá časa to premisljevati, ampak mu migne in koračita naprej. Kmalu prideta v okroglo sobo, kjer je tudi pri okrogli mizi sedem starčkov sedelo. Vsi so molčali in bili so tako zamišljeni, da našega ovca ne zagledajo.

Ta se pa tudi pri njih pogledu trese kot šiba na vodi. Nehoté obstane pri votlini, kjer je prišel, in žal mu je, da ga je radovednost tako daleč gnala. Pa prepozno je, kaj hoče! Čakal bom, kaj bo iz tega, — si misli.

Ko mu vodnik čez nekoliko časa migne, da naj spet ž njim gré, berž boga. Zdaj koračita skoz ozko in nizko zidanje, kjer je bilo komaj toliko svetlo, da sta brez nevarnosti z glavo kam zadeti, hodila; nazadnje prikoračita do železnih vrat.

Ko vodnik s palico na vrata poterka, jih s pregrinjalom pregernjena ženska odpre; popotnika prideta v štirivoglat hram, kjer na sredi naš zmešani Tone černo trugo zagleda, na straneh vidi majhne, višnjeve lučice, zgoraj in spodaj pa velike in debele sveče goreti.

Kmalu potem, ko začudeni lovec in vodnik tu sém prikoračita, pogasi ženska vse lučice, in zdaj odpre druge, v večji hram deržeče vrata, kjer je na sredi svetilnica od stropa visela, in po malem hram razsvitljevala. Na obeh stenah tega hrama pokaže vodnik lovcu 28 černih trug, v katerih so trupla obojega spola ležale.

Ženska prižge na grobu svetilnici luč, pelje potem boječega lovca od truge do truge, in mu dopové, naj obraze v trugah ležečih dobro ogleda. Lovec boga, in nekaj obrazov mrtvih se mu znanih zdí, če se prav ni mogel spomniti, kdaj in kje bi jih bil vidil.

Ko je vse obraze trepetaje ogledal, gré s sivcom in žensko radoveden dalje proti zavarovanim vratam. Ko do njih pridejo, zgine ženska, kakor senca. Starec pa poterka tiho s palico na zaperte vrata, ktere koj z beršlinom ovenčan deček odpre. Deržal je v roki luč, in migne lovcu, naj ž njim gré brez vsega strahú. Pelje ga skoz ozko in tamno pot, in ga pripelje v grobo in razsvitljeno dvorano, kjer je bilo zbranih 38 oseb, in med njimi 4 mlade ženske. Bledi kot smert so vsi, in nihče si ne upa v mrtvaški tihoti ziniti.

Strašno čudno je lovcu pri sercu; merzel pot ga polije, po vsem životu se trese, in vendar boga vodnika, ter korači dalje. Vodnik odpre rudeče vrata, in pelje tavajočega lovca skoz versto lepo oblečenih oseb obojega spola, čigar vsaka je v roki luč deržala; tudi ene teh so lovcu znane. Samo to bi še rad vedil, kdo so ti ljudje. Zato sklence vodnika prašati, temveč, ko ta prvo in zadnjo osebo na čelo poljubi.

„Prosim te, častitljivi starček — reče lovec vodniku — zarotim te pri živem Bogu, ktereга tudi ti v tej globočini podzemeljski moliš, povej mi, kdo so ti, ktere sem vidil, in če jim more kdo živečih še pomagati, ker se vidi, da še pomoči potrebujejo?“

„Ti si vse prebivavce tega gradú vidil — mu starec s komaj umevnim glasom reče — al povedati, kaj je ž njimi, tega jez ne morem, pa boš že še kdaj zvedil. Zdaj pa pojdi, in spomni se mojih besed.“

Pri teh besedah odpre starec vratica, porine lovca ven, in jih za njim zapre.

Lovec v gosti tami ne vé kam bi šel. Kamor pošlata,

vse je mokro; mokre stene in plesnoba mu spričujejo, da je v globokem, podzemeljskem hramu. Gotovo me bo tu konec, — si misli. Po dolgem tavanji prileze do kamnitih stopnic. Začne spet dihati. Pleza in leze po nevarnih in na pol podertih in polzkih stopnicah, in prileze čez dolgo časa v prostorniši kraj, kjer ni bilo nič več tako tamno, in je tudi skoz neko votlino v svoje preveliko veselje zvezdasto nebo zagledal.

Zmiraj je bolj vesel. Vès vesel šlata okoli, in kar se z nosom na debelo verv zadene. Dozdeva se mu, da bi najberžeje v vodnjaku grajskem ležal, ki je za gradom stal, in iz ktereга so vodo s kolesom vintali in vlekli.

„A, zdaj bom pa že na beli dan prikoračil“ — se oddahne. Vedil je, da hodi žena vedno le sem po vodo, in željno čaka. Pa živa duša ne pride. Tri dni čaka, pa le nobenega ni. Naš lovec bi bil gotovo lakote poginil, ko bi ne bil po dolgem iskanji nekaj dobil, kar je bilo za jesti. Tako potolaži glad.

Pri tej slabi jedi preživi 4 dni v vodnjaku, in že ga je jelo skrbeti, ker nobenega ni bilo. Za večera četrtega dné sliši se dva pogovarjati, ki proti vodnjaku gresta. Spozná ju po glasu; žena in brat sta. Tako mu serce veselja poskakuje in začne žvižgati. Ni se zmotil; res sta bila žena in brat, ki sta proti vodnjaku prikoračala. Brat je ženo tolažil, naj ne žaluje preveč po možu, in naj se v božjo voljo udá. Prav na serce ji je govoril in se zalíženki prikupil, da ga je raji imela kot moža. Lovec, v vodnjaku pogovor in smeh slišati, jame vès jezen in togoten kleti in se pridušati na tihem, misleč: Čakaj baba, naj le ven pridem!

Ko bi bila žena vedila, da mož v vodnjaku čepé drobno kolne in se priduša, gotovo bi ne bila na vodnjak prišla. Neizrečeno težko je vodo vintala kakor nikdar pred.

Stradani Tone srečno na beli dan prisope, in žena, viditi ga, se tako prestraši, da na vès glas zakriči in vreteno spustí. Nič manj se ni brat prestrašil.

Ubogi Tone bi bil spet v vodnjak padel, ko bi se ne bil berž za os kolesa poprijel, se tako gor pognal in se rešil.

Ko se žena spet zavé, se rotí, da je vedno žalovala in jokala. Mož ji reče: „Saj ti verjamem“. Zdaj ji pové vso zgodbo. Mislili in mislili so, kaj bi to pomenilo, pa nič ne morejo uganiti, in tudi obljuba starcova se ni spolnila. To pa zvé lovec pozneje, da goljufal ga ni, ko mu je rekel, da je vse posestnike tega gradú mu pokazal do sedanjega.

Čez nekaj časa potem gré v grad knezov, in mu pové natanko, kar je vidil in slišal. Ta ga potem v podobarnico pelje, kjer so vsi predniki knezovi v naravni velikosti namalani viseli, in lovec koj trupla in osebe spozná, ktere je v podzemeljski jami vidil. Kneza skerbí to zagotovilo. Bal se je, misleč, da je to spomin in njegovo smert pomeni. Ko več let preteče in se mu ni nič zgodilo, pozabi vso skerb in živí še mnogo let vesel in zadovoljin na miru. Tudi lovec ni nobene prikazni več v svojem stanovanji vidil. Nič ga ni prišlo več strašit.

Tak je bil strah.

Dopisi.

Iz Zagreba 23. maja. K. Ž. — V saboto je bila obletnica, kar je umerl ban Jelačić. Po celem mestu vidile so se černe bandera z okinj viseti. Pondeljek bile so zadušnice za njega, najprej v stolni cerkvi in potem pri Gerkih pravoslavnih. Banica vdova, ki je ravno pred nekoliko dnevi nazaj prišla iz božjega pota v svete dežele, je prisustvovala zadušnicam v obeh cerkvah. Po sveršenih zadušnicah bila je od zbranega naroda, ki je ta dan ko praznik obhajal, gromovitim „živila!“ sprijeta. To jo je tako ganilo, da so ji solze obraz polile. Skoz tri dni bile so zaperte vse štacune in pa kazališče. Včeraj bile so zadušnice v

Novih dvorih blizu štajarske meje. Rad bi bil tudi jaz tje romal na mogilo bansko, pa osebnostne razmere zadržavale so me. Kakor sem od drugih slišal, se je bojda sila sveta sošlo. Pri ti priliki dobili smo v Zagreb pesem „Uspomena Jellačiću banu“ spevano v slovenski Gorici od nekega gosp. J. G.ič-a. Slava mu! — Narodni duh se pri nas od dné do dné bolj jači. Da bi le tudi pri vas tako bilo! Vse kar narodno ima prednost, ima odliko. Narodna obleka je že skor čisto pariške in dunajske mode spodrinila. Če bo to tako napredovalo, bodo v kratkem vsi Zagrebčani v pisanih surkah.

— Da so nam „čitaonico“ zaperli, že veste; da se bo pa morebiti že skoraj sopet odrtvorila, se nadjamo vsi. Čuje se naime, da so čitaonički glavarji rekurirali, češ, da se jim je krivica storila. — Te dni smo dobili Cegnarjeve pesmi. Ali smo jih brali? Brali in prebirali smo jih, in opet od začetka začeli. Prešeru je po mojih mislih naš prvi klasik in Cegnar njegov prvi učenec; zato smo pa tudi „poezije“ in „pesmi“ v naših knjižnicah tik v eden red postavili. Pa zadosti toliko o Cegnarjevih pesmah, ker moj namen ni kritike pisati. Kar sem rekel, rekel sem pod uplivom prvega utiska prebiravši njegove pesmi. Kdaj pa gosp. Vilharjeve dobimo? (Že jih imate, kakor je bilo napovedano v poslednjih „Novicah“. Vred.)

V Brežcah na Štaj. 20. maja. Z. — 8. dan t. m. je bil tu zjutraj o poli ene in o poli sedmih tako hud potres, da najstariji ljudje tako hudega ne pomnijo, kakor je na ta dan bil, ker cegli so z nekterih streh padali, nekatere zidane hiše so razpoke dobile, slemena so škripale, vrata so se tresle, tiči ferfrali, otroci jokali in k starišem bežali; bali so se nekteri, da se bo vse zgrudilo ali pa zemlja pod njimi razpočila. Na Čatežu in v Cerklah so tudi čutili potres, na Klancu in v Samoboru pa nič od njega ne vedó; kako je bilo v drugih krajih, ne vem.

Iz Kerškega na Dolenskem 25. maja. Velika nesreča je marskterega kmeta 20. dan t. m. v našem kantonu zadela. Privalili so se od horvaške meje proti 6. uri zvečer črni oblaki, iz katerih se je kot orehi debela in gosta toča čez polje v Sasapi, Česnicah, Hrastji, Jevšah, velikem Pudlogu in Pristavi — vaséh cerklanske in leskovške fare tako izsula, da jim je vse sternene pridelke popolnoma pokončala. Če dostavimo še nadlogo suše, koja jim je lansko leto skoro vse poljske sadeže osmodila, so posestniki imenovanih vasí toliko bolj usmiljena vredni, ker so pičle lanske pridelke že davno povžili. Sedaj nimajo kaj v pisker, še manj pa v želodec djati. Naj bi blagoselčni dobrotniki gledé na to nadlogo, ker se mili darovi za revne Dolence in Notranjce nabirajo in le-té do sedaj še noben teh darov ni doletel, se še posebno teh revežev usmilili. Visokočastita tehanija v Leskovcu bo vsak še tako majhen dar hvaležno sprejela in ga tem siromakom razdelila. — Sicer pa ozimina dosti lepo stoji, le v nekterih krajih je nekoliko pozebla; terta obilno obeta, da jo Bog le kake pozneje nime obvaruje. — Delo na železni cesti od Zidanega mosta proti Zagrebu počiva in bo menda popolnoma zaspalo. Že pred 2 letoma so bile do Rihenberk-a pol ure pred Kerškim težavnije dela končane; al od tistih dob se ne gane nič ne naprej ne nazaj. Le škoda za veliki kapital, ki tako mertev leži! Kdaj se bo to delo zopet pričelo, nam ni znano; al željno pričakujemo, se raji danes ko jutri po „luka-matiju“ včasi v Ljubljano, včasi pa tudi v Zagreb peljati.

Fr. Mladič.

Iz Ljubljane. Stanovanja za c. k. deželno general-komando, ki ima iz Verone v Ljubljano priti, je mestni magistrat oskerbel in tako je ta reč dobro v red djana. Al sl. magistrat ni s tem še vsega doversil; treba je zdaj, da kolikor največ more tudi v svojo skerb vzame mnogo družin, ki pridejo po tem preseljevanji ob stanovanje; na Dunaji in v Terstu so stanovališča drage, pa se saj za dragi dnar dobijo, — pri nas pa morebiti tudi za dragi dnar ne bo stanovališč, ako ne bo mestna gosposka te reči v svojo

skerb vzela in izvertala še marsikteri skriti prazni prostor. Veselo je bilo tedaj te dni slišati, da tudi cesarski gradič pod Turnom (Tivoli) se sme porabiti za vojaške stanova-lišča. — Gotovo je zdaj, da v nedeljo 1. julija bo veseli dan, ko bojo svetli knez in škof g. dr. Jernej Vidmar slovesno nastopili prestol kranjske škofije. — Silna vročina tega mesca se je binkoštni pondeljek hipoma prevrgla v merzlo vreme, ktero še tudi danes (v torek) terpi; slane pa vendar ni bilo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Zbor deržavnih svetovavcov se bo jutri 31. dan t. m. začel. Izvoljeni deržavni svetovavci so že večidel tukaj; za vse svoje žive dni izvoljeni udje pomnoženega deržavnega svetovavstva, ker so večidel vojaškega stanú, so prišli že unidan k slovesnemu odkritju nadvojvoda-Karlnovega spominka; izmed ostalih začasno izvoljenih svetovavcov so pa bili do 26. t. m. na Dunaji: grof Clam-Martiliz, grof Nostic, grof Mocenigo, konte Borelli, škof Strossmayer, vitez Krajnski, dr. Polanski, grof Št. Julien, opat dr. Eder, žlahni Mayer, Anton grof Auer-sperg, škof žl. Šaguna, dr. Fr. Hein, grof Pace, baron Reyer, Aleks. žl. Mocsonyi in baron Herbert. Grof Hartig, od kterega se je slišalo, da noče biti deržavni svetovavec, bo vendar le stopil v svetovavstvo. Za izvoljene ogerske deržavne svetovavce, namreč za barona Eötvös-a, Pavla žl. Somsic-a in barona Vaja, od kterih se še zmiraj govori, da se nočejo udeležiti svetovavstva, se dosihmal še nič ne sliši, da bi bili izvoljeni namestniki. Ali prideta žlahni Nikolić in Banfy, še ni znano; žl. Kofler iz Tirola pa se je za gotovo odpovedal. Sliši se, da bota še dva cesarje-viča izvoljena v deržavno svetovavstvo. Razun devet hitropiscov, ki so bili včeraj (25. t. m.) v prisego vzeti, menda ne bojo mogli nobeni drugi poslušavci v zbor priti, ker v zbornici ni prostora za-nje. Sliši se, kakor „Presse“ piše, da prvo, kar bo deržavni zbor v prevdarek vzel, bojo deržavni dohodki in stroški.

— Na Ogerskem se napravlja deputacija pod vodstvom barona Vay-a, ki misli te dni na Dunaj priti, se zahvalit cesarju za cerkvene pravice, ki so bile unidan ogerskim protestantom dodeljene.

— Nova asekuracija pod imenom „Phoenix“ je prejela od ministerstva dovoljenje, po vseh deželah našega cesarstva zavarovavnice napraviti. Sliši se, da bo zavarovala zoper škodo ognja, toče in vožnje.

— Gosp. Anton Fernkorn, slavni umetnik, ki je tudi vam v Ljubljano spominek Radeckov naredil, je za velikega vojskovodja nadvojvoda Karola iz bron izdelal spominek, ki so ga 22. t. m. slovesno na Dunaji odkrili. Junaški vojskovodja z banderom v roki jezdi na zadnje noge postavljenega konja, ki stoji na podnožji 24 čevljev visokem; celi spominek je 27 čevljev visok. Začel ga je po cesarjevem ukazu delati leta 1853, dodelal ga je pa lani. Le en glas je, da je mojstersko delo; zato so ga tudi Njih veličanstvo poslali s svetinjo Leopoldovega reda in od več družih cesarskih nadvojvodov in nadvojvodíc je prejel dragocene reči v dar.

— Zbornica dunajskih advokatov je sl. ministerstvu pravosodja položila prošnjo, naj bi se kazenske pravde spet obravnavale očitno in z besedo po redu (postavi) od leta 1850 s porotami (s sodnijo prisežnih mož) ali pa tudi brez njih; tudi za civilne pravde želi očitne in ustmene obravnave. — Časnik „Fortschritt“ piše, da ministerstvo pravice resno prevdarja, ali bi ne bilo prav, da bi se advokacija dopustila vsakemu, ki je v šolah si pridobil dohtarsko pismo.

Iz Tersta. Pod poveljstvom barona Wüllerstorf-a so jadrale te dni tri barke proti Napolitanskemu; pravijo, da bo pozneje še ena (Bellona) za njimi šla, in da njih